

František Dumbrovský:

Helena Šmahelová, kulturní patronka hranického okresu.

Podle »Dobříšského programu« převzali spisovatelé, sdružení v Syndikátu českých spisovatelů, patronáty nad kulturními družstvy v jednotlivých okresech. Spisovatelé zajíždějí na zvolený okres a poskytují nejen družstvům, ale i celému okresu kulturní pomoc. Kulturní patronkou hranického okresu stala se spisovatelka Helena Šmahelová z Olomouce.

Na rozhraní jednotvárné polabské roviny a lesnaté Českomoravské vysočiny leží město Chrudim. V něm žila mlynářská rodina Šmahelů na dřevěném mlýně, kterému se říkalo Hrkačka. Když mlýn vyhořel, začal spisovatelčin otec mlynářit jako nájemce v Řestokách, v obci vzdálené dvě hodiny od Chrudimě. Tam se narodila Helena Šmahelová r. 1910. Její otec byl poněkud neposedný člověk, nikde dlouho nevydržel. Přestěhoval se na moravské Slovácko, na Hanou a pak se usadil jako správce továrny na hedvábní v Bratislavě. Tam začala spisovatelka své studie na střední škole, které nedo-

končila. Teprve po mnoha letech vrátila se ke střední škole jako externí žák. Nyní studuje na filosofické fakultě v Olomouci.

Svou literární tvorbu začala asi ve věku dvaceti pěti let povídkami do denního tisku a různých časopisů pod značkou, pod svým jménem i jinak. V roce 1939 vydala v Družstevní práci svůj první román *Sedmý den odpočívaj*. Městští lidé tu prožívají svým způsobem radost i žalost v jedné letní neděli. Je to vlastně výsek ze života asi patnácti lidí různého stáří, různých zájmů a společenského postavení. Druhá práce Šmahelové, román *Pelantovi*, je obrazem tří generací jednoho rodu, bohatě rozvinutou kronikou maloměstské rodiny. Společně s Tilschovou, Pujmanovou a jinými vydala knihu *Čarovná zahrada* v Evropském literárním klubu. Nyní pracuje na románě, kde bude jen dětský svět, viděný dětskýma očima.

Na otázku, proč spisovatel píše, odpovídá Helena Šmahelová takto: »Proto, že k tomu cítí zvláštní nutkání, naléhavou potřebu vyrovnávat se s věcmi, které prožil a o nichž přemýšlel. Zrovna tak jako sochař, který vtiskuje do hmoty své zkušenosti a své vidění o věcech a nad nimi, stejně tak jako malíř. Tato ryze osobní potřeba se stane časem neosobním příkazem. Působí na tvořícího člověka jako věc sama o sobě. A lze říci, jak závažný je sociální moment v každé tvůrčí práci.

Člověk nepíše, nemaluje, nesochaří pro sebe sama, nýbrž sděluje své poznání druhým a pomáhá jim takto formovat jejich vlastní poznání a jejich vlastní zkušenosti. A v tom je sociální význam jakéhokoliv umění.«

Kulturní patronka zahájila své působení na hranickém okrese před rokem. Přednášela studentům v Hranicích a v Lipníku n. B. Účastnila se založení Klubu čtenářů v Hranicích a zahajovala předvánoční výstavu knih ve Zbrašově. Promluvila k dělnictvu v obou hranických závodech o vývoji hospodářských poměrů a o dělnickém hnutí. V Heřmanicích, Hustopečích n. B., Jezernici, Nejdku a v Potštátě konala besedy se čtenáři, na nichž vypravovala své životní osudy, hovořila o své tvorbě a přečetla ukázky ze svého díla. Pro nejbližší dobu chystá přednášky a rozhovory se školní mládeží.

Dr. A. Turek:

Kdy se poněmčil Slavkov.

Slavkov nad Lipníkem byl selskou osadou od svého vzniku. Připomíná se v pramenech po prvé r. 1447 a v 16. stol. několikrát, vždy jen v české formě. Také rozdělení pluziny a typ půdorysu ukazuje na slovanské založení vsi. Ostatně celá okolní krajina byla do 15. stol. osídlena téměř veskrze jen českým živlem; okolní vsi Ranošov, Kozlov, Kožišov, Strítež, Smolno, Zbyslavice, Popelov, Lomec, Neplachov a Provodov byly rovněž vsi původně české, ale zpusťly pravděpodobně během česko-uherských válek v 15. stol.¹⁾

První seznam obyvatel slavkovských pochází až z prvé třetiny 16. stol. (uvádím pro stručnost rok 1530). Je z něho patrné, že se Slavkov ještě plně nevzpamatoval z pohromy v předešlém století, neboť osadníků se uvádí jen 20 a 4 pustiny. Měli jména vesměs česká: Jakub Jakeš, Klaubova (pustá), Jura Konečného, Jíra Fojtuo (ti měli po 1/4 lánu), Kříž 1/8 l., Petr Kudra 1/4, Mikeš Jarošuo 1/8, Jan Navistial, Jan Polák, Jan Konečný, Jura Kalaš, Mikeš Tatka, Kubátova (pustá) po 1/4 lánu, Jakub Polák 1/2 l., Martin Plch, Jan Hrdloň po 1/4 l., Barbora vdova 1/8; fojt držel fojstství, krčmu a dvě pouště; Novák a Vacík drželi každý jednu poušť bez udání velikosti, Stašek a Šimek Voříšek po 1/2 lánu. Jedenadvacátou usedlostí byla pila, jejíž držitel však nebyl jménem uveden. Slavkovští drželi však tehdy také některé pozemky v okolních pustých vsích, jako ve Smolně (Martin Plch, Tatka, Vaněk Medek, Jan Fojtuo, Jankovec, Matuš Hrdinů, Jiřík Chromý), v Provodově (Kahař, Vaněk Medek, Jan Fojtuo, Jaroš, Jakub Raus), v Neplachově (obec slavkovská), ve Stríteži (Martin Plch, Mach Spálovský, Vaněk Medek, Kahař, Jan Konečný, Jan Křivý, Jan Fojtuo, Raus), v Lomci (Vaněk Medek) a na Kojišově (Houdek, slavkovský fojt a Martin Suchý). Někteří z nich drželi v těchto pustých dědinách několik kusů pozemků.

Avšak obyvatelstva záhy přibývalo; už podle přípisu v urbáři přibyli mezi léty 1530—50 další 4 čtvrtlány ve vsi a 1 půllán, na kterém byl Jíra Liboměřický. Zdá se také,

¹⁾ Jan Baďura, *Vlastivěda Moravská*, Lipenský okres (Brno 1919), str. 278, 282.

že v seznamu usedlých nejsou uvedeni chalupníci a zahradníci, neboť v něm chybí Kahař, Vaněk Medek, Matuš Hrdina, Houdek a Mach Spálovský, kteří drželi pozemky v okolních pustých dědinách, kdežto Jan Fojtů, Jankovec a Jan Křivý se skrývají pod jménem některého z četných Janů ve vsi. Jiřík Chromý je totožný s některým z Jiříků, Martin Suchý s Martinem Plchem, Jakub Raus s Jakubem Polákem. Jména obyvatelstva nebyla v 16. stol. totiž ještě ustálená; možná, že to platí i o oněch 5 osadnících, které považujeme za zahradníky nebo chalupníky. Konečně třetí výklad této nesrovnalosti počtu usedlých by mohl být ten, že náš pramen nebyl sepsán najednou, nýbrž postupně, s četnými přípisky, a pak přepsán na čisto, nám se však zachoval jen tento čistopis. Svědčila by o tom i poznámka, že původních usedlostí (čtvrtlánů) bylo ve Slavkově jen 16 i s pustou usedlostí Klaubovou.²⁾

Z druhé pol. 16. stol. nemáme o Slavkově zpráv. Avšak počátkem 17. stol. byly tam poměry úplně jiné. Lipensko-helštýnské panství bylo tehdy v rukou poněmčelého šlechtice českého původu Jiřího Bruntálského z Vrbna, člověka nízkého charakteru, který se obklopoval německými úředníky i služebníky a podporoval příliv Němců do Lipníka, kde jim zřídil roku 1613 německou školu a 3 leta před tím postavil německý kostel. Tento rok zavedení německých bohoslužeb (1610) byl významný i pro Slavkov; Bruntálský povolal tehdy k sobě fojta a starší obce Slavkovské a rozhodl, že budou patřiti k luterskému německému kostelu v Lipníku, aby nebyli bez bohoslužeb a svátostí, a že se mají řídit německým farářem. Ten měl konati také čtyřikrát ročně bohoslužby ve slavkovském kostelíčku, aby nezpuštěl. Svůj příkaz odůvodnil tím, že obyvatelé Slavkova »na větším díle Němci jsou a jazyka českého neznají«.³⁾

Byl to zřejmě tento šlechtic, který podporoval německou kolonizaci na panství lipenském. Tak koncem 16. stol. založena tam Nová Ves nad Odrou, »slove Oderbergkh«, která měla podle seznamu obyvatel z r. 1607 15 usedlých,

²⁾ Schwarzenberský archiv v Třeboni, nejstarší urbář panství hraničského a lipenského, sign. II 163/4, f. 17—20, 23v, 47v—48, 134v.

³⁾ Arcibiskupský archiv v Kroměříži, Středovského Apographa, I, 87. — Viz k tomu u Baďury, citovaný spis str. 280, a u F. Snopka, Německý kostel a škola v Lipníku na Moravě, ČČM 1920, str. 148—149.

samých Němců. Také ve Slavkově se při této příležitosti — při sporech Jiřího Bruntálského s Lukášem Dembiňským na Střelné o prameny Odry — jmenuje 15 svědků ze Slavkova; z nich měli česká jména jen Kuba Hejný, Urbánek Hejný, Jan Sleza a Jan Braneš (1609 se nazývá Branečnej). ⁴⁾ Zdá se, že Vrbnové, totiž Jiří a jeho předchůdce Hynek, uváděli i do Slavkova Němce z Oderských hor, především na pusté grunty i na nové usedlosti. A tito Němci povolávali do vsi, odlehlé od českého kraje, další své krajany, zatím co český lid z nížiny okolo Lipníka šel do horského kraje asi jen výjimečně a nerad.

Roku 1609 měl Slavkov skutečně už malou převahu německého obyvatelstva. Osadníci se nazývali Tomáš Roliš, Šimon Gregarův, Hans Handl, Jan Branečnej, Pavel Dreyseytl (pak Jakub D.), Adam Steiger, Lorenz Linhart, Jakub Linhart (pak Andres Hattl), Tomáš Šubert (pak Jiřík Š.), Vítek Vojnar (pak Jan Macků), Urban Hejný (jinak Koníček, na čís. 32), Martin Sleza, Jan Fröhlich, Macek Machalů (po něm Matěj Janů), Pavel Eter, Jakub Maceyků, Matěj Šubert, Filip Handl (po něm Martin Černý), Jan Peckh, Greger Zyman, Jan Foytů, Valenta fojt zákupní. K tomu přibýli právě tehdy další nové usedlosti (zahrady či chalupy), na kterých seděli Melichar Zajíc, Kateřina stará fojtová, Vavřinec Dolní, Vávra Volatey a stará Hanzlová. Okolo r. 1620 byli zapsáni do příslušného pramene další osadníci, a to Hans Standler, Jan Žák, Jakub Hejný, Venc Mayer, Lorenz Knap, Martin Pilař, Šimek Nemrava, Šimek Pusmartů, Adam Pastýřů, Martin Zedník, Jíra Hejný, Tomáš Albrecht, Simon Zeidler a Jíra Hadač, vesměs chalupníci.⁵⁾

Zdalo by se na první pohled, že český živel byl hojně zastoupen, avšak rozbořem a srovnáním jmen s nejstarší pozemkovou knihou podnes zachovanou sahající od počátku 17. do konce 18. stol. (starší, na kterou se tato kniha

⁴⁾ Zemský archiv v Brně, půhonná kniha olomoucká XXXVI, f. 371—382, XXXVII, f. 24v a násl.

⁵⁾ Urbář panství helštýnského z r. 1609, f. 390—403, dříve zámecký archiv v Lipníku, nyní archivní depot ministerstva zemědělství v Nových Zámcích u Litovle. V N. Vsi (tamtéž, f. 417—419) se připomíná tehdy 10 starých usedlíků a 2 noví; z nich měli česká jména Jan Hejný a Jíra Janů.

k r. 1664 odvolává, je dnes neznámá), vyplývá, že usedlostí bylo ve Slavkově i s pilou 35, čili že dva z osadníků zakoupili před r. 1620 chalupy obou vdov a že oba Lorenzové jsou patrně totožní s oběma Vávry k r. 1610, neboť zápisy v urbáři jsou přeházené. Simon Zeidler je totožný asi se Simonem Pussmartem. Jinak bychom museli předpokládati, že počátkem 17. stol. bylo ve Slavkově 27 usedlostí, na počátku 30leté války 41 a okolo r. 1640 jen 35. Z uvedených osadníků můžeme snad považovati za Čechy Jana Fojtova, který se nazýval jinak Jan Klímek a byl na usedlosti čís. 20 až do roku 1632, Jíru i Kubu Hejného a Urbánka Hejného jinak Konička, Rolíše, Slezu, Branečného, Žáka, Nemravu, Vojnara, Machalu, Macka, Hadače, Černého a Zajíce. Tak bylo ve Slavkově r. 1610 ze 27 usedlých 9 Čechů, tedy jedna třetina, a 4 nejistí (obě vdovy a oba Vavřincové na chalupách), okolo r. 1620 bylo z 41 (?) usedlých Čechů nejvýš 15, nejistí 3—4. K těmto je třeba počítati Adama Pastýře a Martina Pilaře, jakož i fojta. Avšak mezi léta 1625—1640 přecházejí téměř všechny usedlosti do rukou osadníků s německými jmény. Pozemková kniha sama je psaná německy, český má jen titulní list. Podle ní se dají určití nynější domovní čísla všech 22 starých usedlostí v urbářích z r. 1530 a 1609.⁶⁾ Na slavkovském mlýně seděl před r. 1617 mlynář Hanzl a po něm Grygar, kteří drželi pozemky v trati Kopaniny, dnes neznámé.⁷⁾

Zanikl tedy český živel ve Slavkově přílivem nových německých osadníků, který souvisel snad i s dolováním na drahé kovy (1590—1610),⁸⁾ ze sousedství od konce 16. stol. a přidělením k německému kostelu lipenskému během 1. třetiny 17. stol. Zachovaly se po něm dodnes české pomístní názvy, především po zaniklých vesnicích: Smolno, lesní trať na severní hranici katastru, kde měli Slavkovští od 16. do 19. stol. klůče a louky;⁹⁾ název je zachycen na speciální mapě list Hranice. Na zaniklou ves Kojišov či Kōžišov

⁶⁾ Zem. archiv v Opavě, grunt. kniha E 15—3, f. 5 a násl. 37, 60, 73, 96.

⁷⁾ Zem. archiv v Brně, P. O. XXXIX, f. 207 a násl.

⁸⁾ Ch. d'Eivert, Schriften XV, str. 141—142.

⁹⁾ Zem. archiv v Opavě, E 15—3, f. 99v—100 k r. 1808 u čís. 32.

upomíná trať Kozuch (topograf. čís. 180—222) severozápadně od vsi u hranic katastru. Zpustlá ves Střítež (1609 Třietezi, v mluvě odsunutých Němců Citisch, Czitiss) je severně od vsi při hranici katastru. Trať Kouty dnes neznámá, se připomíná v urbáři ze 16. stol.; r. 1609 se připomíná Zbyzovská Kluč, památka na zaniklé Zbyslavice. R. 1611 pustila vrchnost »obci slavkovské kopec Holešnice slove, aby toho svobodně jak dříví tak pasení dobytka užívali a za to mají ročně dáti plat po 2 zlatých 15 groších o sv. Jiří a o sv. Václavu počínaje rokem 1612«. Tento pomístní název, donedávna též skupiny chalup, se uvádí v mladších pramenech i v mluvě Němců ve formě Hossnitz, Hoschnitza a zaujímal i se Stříteží top. č. 381—513 západně od vsi až k hranicím katastru. Trať Chocholátka, kde měl kolem r. 1530 pozemek Matěj Snálovský,¹⁰⁾ zvaná Němci do nedávna Kocholat, se rozkládá vlevo podél silnice vedoucí ze Slavkova k severu od křížku a kóty 662 až ke Stříteži. Trať Polom leží jižně a jihových. od vsi při hranicích katastru a měla r. 1820 topograf. čís. 514—592.¹¹⁾ R. 1670 se připomíná někde u Slavkova pomístní název Chaloupky. Zpustlé vsi Neplachov, Lomec a Popelov, kde měli Slavkovští pozemky v 16. a v 17. stol., leží dnes v katastru Loučky nad Lipníkem, Provodov v katastru obce Velkého Újezda.¹²⁾ Je tedy z 11 historicky doložených nebo do r. 1945 užívaných pomístních názvů ve Slavkově 10 českých, tedy plná třetina.

J. Kanyza:

Požehnání.

(Chvilí zplna znějí zvony z chrámu sv. Jakuba v Lipníku n./B. Pak do podkresu pod celou básní.)

Nad celým údolím Moravské brány
rozehráty a rozezpívány
zvoní, zvoní, požehnáním zvoní

¹⁰⁾ Urbář z r. 1530, f. 18—18v, 24v a z r. 1609, f. 396, 403.

¹¹⁾ Zem. archiv v Brně, matrika výnosu pozemků č. 271, přeř. kraj.

¹²⁾ Bažura, str. 221, 278—279, 282, 362; L. Hosák, Historický místopis země Moravskoslezské, str. 631, 635.

překrásné rodné zemi —
požehnáním i nadějemi,
(Zvony na chvíli vystoupí a pak opět do podkresu.)

Jak těžcí ptáci vylétli z kampanily,
již italské ruce nám tady postavily,
rozezpívány údery kovových srdcí již půlčtvrta století
vždy znova zpěv jejich krajem se rozletí
a potom zvoní, zvoní, rodnému kraji zvoní...
(Zvony vystoupí, pak opět do podkresu.)

Nad křivdami lidu bolestně zvonily
moru i hrozbě mračen se bránily
do kroků rebelů výstražně v šturmu bily,
v požárech o pomoc zoufale prosily,
k slávě i smutku nám zvonily, zvonily...
(Zvony vystoupí, pak do podkresu.)

Ale teď — slyšíš? Nový hlas dostaly.
Z přítomna k budoucnu dolet svůj napjaly.
Sladkost lip, jetelů majíce za sebou
k oslavě žní teď zazněly jásavou
vůní, jež zvedá se z obilních lánů zlat —
v náručí mateřídoušky šly dozrávat —
tak slavně zvedají horoucí slávu žní —
a zase zdálky jak hymnus včelstev zní
a tu zas zhluboka jak telegrafní drát,
který nám radostně přispěchá zvěstovat:
»Údolím bečevním budou nás spojovat
se dvěma širými moři...«

Až tady jedenkrát uslyšíš zavýskat
píšťaly lodí, jež vezou z Rigy len
pro ruce dělníků do našich přádelen
a z moře Černého co nesou obilí,
tu zvonů svatý hlas, radostí opilý
nad celým údolím Moravské brány
bude zas rozehráť a rozezpíváný
zvonit, zvonit, požehnáním zvonit
překrásné rodné zemi
vonící novým životem i novými nadějemi.
(Zvony dozní do pléna.)

Dušan Krumplovič:

Vývoj průmyslu a průmyslových podniků na Hranicku.

Dodatek k č. 1.

Továrna na mýdlo v Lipníku n./B. zásobovala hlavně
v dřívějších dobách celou východní Moravu. Poněvadž se
nyní výroba mýdla koncentruje do větších podniků, bude
závod v Lipníku zrušen a dělníci převedeni do jiných to-
váren lipnických, hlavně do Sola.

Cukrovar v Mal. Prosenicích patří k nejlépe vybaveným
závodům a má velmi dobrou základnu v rozsáhlých plo-
chách cukrovky na Lipnicku a Přerovsku.

Průmysl hranického okresu podle druhů:

I. Kovoprůmysl — výroba strojů:

1. Středomoravské kovodělné závody v Lipníku n./B.,
založeny r. 1922 akciovou společností, při založení měly
23 dělníků, r. 1932 106, r. 1942 223, r. 1948 127 zaměstnan-
ců, znárodněny 26. 2. 1948. Patří do skupiny Spojených to-
váren na obráběcí stroje.

2. Továrna na obráběcí stroje v Lipníku n./B., založena
r. 1896 Frant. Wawerkou. Při založení měla 10 dělníků, r.
1939 500, za okupace 745, r. 1948 500 zaměstnanců. Zná-
rodněna 16. 5. 1946. Patří nyní do skupiny Spojených tová-
ren na obráběcí stroje.

3. Sigma pumpy, závod Kunz v Hranicích, založen r.
1882 Ant. Kunzem, má nyní 691 zaměstnanců. Znárodněn
v r. 1946. Patří do skupiny Sigma pumpy Olomouc.

II. Průmysl soukenický:

1. S. Heller, továrna na sukno v Hranicích, založena v r.
1844 Hellerem, v r. 1931 150, v r. 1948 240 zaměstnanců.
Znárodněna 1. I. 1948. Patří nyní do skupiny Karnola
v Krnově.

2. S. F. Gerzabek, továrna vlněného zboží v Lipníku
n./B., založena v r. 1905. Při založení měla 25 dělníků, v r.
1915 45, 1925 60, 1935 82, 1945 162 a v r. 1948 242 zaměst-

nanců. Znárodněna 5. 5. 1948. Patří nyní do skupiny Karnola v Krnově.

III. Výroba zápalek:

1. Solo, závod v Lipníku n./B., založen r. 1906. Při založení měl 22 dělníků, r. 1910 98, 1918 126, 1928 197, 1938 144 a v r. 1948 349 zaměstnanců. Znárodněn byl v r. 1945. Patří nyní do skupiny Československé závody zpracující dřevo v Praze.

Karel Hartl:

Hlinsko.

Dokončení.

K Hlinsku patřily tehdy Lhota, Kladníky a Týn. V roce 1622 přivtěleno bylo Hlinsko jako kostel filiální i se svými přífařenými osadami do Lipníka. Brzy po zavedení reformace vrátili se jako jiné obce k Lipníku patřící Hlinsko s přífařenými osadami do církve katolické. Kostel, stávající na jižním svahu vesnice, byl již tehdy zasvěcen sv. Bartoloměji, apoštolu. Když r. 1705 zřídili si občané v Týně svůj vlastní hřbitov, odloučili se od Hlinska a připadli úplně do Lipníka. Roku 1784 bylo vyfařeno Hlinsko z Lipníka jako kuracie. Poněvadž zdívo starého kostela bylo velmi chatrné, provedena byla v roce 1885—1886 stavba nového kostela na témže místě, a to nákladem 18.000 zlatých. Nový kostel byl značně prodloužen a současně i hřbitov byl rozšířen.

Dokud nebylo v Hlinsku duchovní správy, patřila školou k Lipníku. Po roce 1785 byly již dítky vyučovány v dřevěné světnice, výměnce to usedlosti čís. 1. Vyučování udělel jakýsi vysloužilý voják, tkadlec. V roce 1788 společným nákladem školní obce, jež tvořily osady Hlinsko, Lhota a Kladníky, vystavěna byla u kostela školní budova čís. 32. Vyučovalo se v jedné místnosti. Od roku 1831 přiškolená byla lipenská kolonie Nové Dvory. V roce 1876 postavili si občané ze Lhoty vlastní školu, takže od téhož roku tvořily školní obce: Hlinsko, Kladníky a Nové Dvory. Roku 1893 vystavěna nová pěkná školní budova na místě domku

čís. 49, a to jednopatrová, dvoutřídní. Počátkem školního roku 1937—38 byla tato dvoutřídní obecná škola organizována na školu trojtřídní, jejíž stav dosud trvá.

Na základě nálezů a vykopávek možno považovati obec Hlinsko mezi nejstarší osady v okolí. Zdáli stávala na tomže místě, nemožno tvrditi. V obvodu obce zanikly během minulých dob dvě osady. Jedna pravěká, zvaná »Hradištko« a druhá Obransko, kteráž se též nazývala Obramice, též Olbramice. Tato druhá musela být mladšího původu. V deskách zemských se několikrát připomíná, a na počátku 16. století byla však jako pustá ves. První zpráva o Hlinsku je z roku 1304, kdy za třetího biskupa olomouckého *Jana Vyškovského* držel Hlinsko *Parduš z Hlinska*, který téhož roku přepouští právo patronátní zdejšího kostela klášteru Hradisko u Olomouce.

Roku 1391 dal *Vojslav, vladyka z Prusinek*, dceři své Anně, provdané za *Hynka z Hlinska*, upsati na dvoře v Prusinkách 10 kop grošů věnem. Roku 1447 patřil Hlinsko již k panství helštýnskému. Roku 1447 přepouští pán *Jiří z Kravař* celé panství helštýnské, včetně i vesnice Hlinsko, pánu *Vokovi ze Sovince*. Po Vokovi držel panství rod domáci, pána *Kostky z Postupic*. Roku 1474 koupil panství helštýnské *Vilém z Perštýna*, po něm vystřídal se mnoho majitelů.

Roku 1609 bylo v Hlinsku jen 14 usedlých. Po roce 1620 bylo zde 14 usedlých a 1 nově usedlý. Tito měli všichni polnosti 139 měric v II. třídě a 69½ měrice ve III. třídě. Vrchnost helštýnského panství sídlila dosti často v lipenském zámku a také na Helštýně, majíce mimo jiné dvory též i dvůr v Hlinsku. Polnosti obdělávali poddaní — robotovalí. Panství chovalo dobytek a ovce, neb tehdá byla ovčí vlna v ceně. Kromě toho chovali Hlinští i včely. Roku 1609 platili Hlinští o sv. Jiří a o sv. Václavu gruntovní činže 3 zlaté 24 krejčary, za odúmrtost 21 gr. 2½ denáru — 3 kopy vajec. Za robotu skalní, poněvadž ji nekonali, 99 gr. 4 d., za robotu dvorskou 1 rýnský 1½ g. — 1 vídeňku. Z pastvisk platili 5 rýn. 17 g. 1 vídeň., za hlásného na Helštýně 19 gr. 2 d., z panské lázně 8 r., z krčmy poddanské 16 g. K tomu sypali: pšenice na vrchovatou míru 6 měř, ovsu 26 měř, ječmene 11 měř. Předíva odváděli 36 liber.

Poddaní z Hlinska a ze všech obcí na Záhoří v roce 1775 protestovali proti oné vysoké sýpce, ale (práva se nedovolali) snížení nedosáhli.

Z událostí posledních let:

Roku 1901 založen byl v obci čtenářský spolek »Svornost«, jenž vlastnil 400 svazků knih. Členové tohoto spolku pořídili si vlastním nákladem jeviště. Po likvidaci spolku v roce 1946 připadl majetek jeho veřejné obecní knihovně. Ve světové válce padlo 12 občanů. Až do roku 1900 nebylo do obce pořádné cesty. Roku 1901 zřízena byla okresní silnice z Hlinska do Kladník a v roce 1925 vybudována nákladem obce (318.531 Kč) přímá silnice z Lipníka.

V roce 1945 založeno bylo v obci Zemědělské strojní družstvo, které zakoupilo traktor »Farma« s vlečným vozem a mláticí garnituru. V roce 1947 obdržela obec subvenci v částce 75.000 Kčs za kolektivní výkon zemědělců, za kterou pořídila veřejný rozhlas, jenž byl dán do provozu v roce 1948. Roku 1947 zřízena byla v obci veřejná telefonní stanice a umístěna v hostinci čís. 6.

V roce 1923 zakoupila obec od hasičského sboru v Lipníku ruční stříkačku, k jejíž obsluze se přihlásilo několik ochotných občanů. Teprve v roce 1942 založen byl Sbor dobrovolných hasičů, který ze svých vlastních prostředků zakoupil motorovou dvoukolovou stříkačku a různé protipožární zařízení.

Poštou patří obec do Lipníka. Obec Hlinsko je většinou zemědělská. Obyvatelé pěstují hojně ovocného stromoví, zejména třešní. Sklizeň třešní mnohdy převyšuje příjem docílený pěstováním hospodářských výrobků.

Pouze malá část obyvatelstva jsou jako dělníci zaměstnáni v továrnách v Lipníku.

Záhorská kronika vychází každý měsíc mimo prázdniny. Vydává Okr. rada osvětová v Hranicích. Vedoucí redakce a odpovědný správce listu Antonín Frel v Dolním Újezdě u Lipníka n. Beč. Číslo poštovní spoř. Brno 116.900. — Používání novinových známek povoleno ředitel. pošt v Brně I A - 4-2370: 146.212. Dohledací pošt. úřad Hranice I. A d r e s a r e d a k c e : D o l . Ú j e z d u L i p n í k a n . B e č . A d m i n i s t r a c e : H r a n i c e . T i s k n e J a r . S t r o j i l , n á r . s p r . , P ř e r o v .
Ročně 10 čísel, roční předplatné 30 Kčs.